

Noor Asharaf

Assistant Professor (Guest Faculty)

Dept. of Persian, MMHAPU, PATNA

Email: ashrafjnu@gmail.com

E-Content

Sem-1, Paper code: 103

Persian (M A)

Topic: Bozorg Alavi (Cont..)

بزرگ علوی یکی از برجسته ترین نویسندگان معاصر به ویژه در زمینه داستان های کوتاه است که آثاری واقع گرایانه را نسبت به مسایل اجتماعی به رشته تحریر در آورده است. او از مشهورترین نویسندگان چپ‌گرای آن زمان است که وقایع سیاسی و اجتماعی را در میان داستان‌های شیوا و جاودان روایت می‌کند. او نخستین مجموعه داستان کوتاهش با عنوان «چمدان» را در سال ۱۳۱۳ منتشر کرد که با الهام از آثار «زیگموند فروید» نگاشته شده است. چمدان نخستین مجموعه داستان‌های کوتاه برجسته علوی است که نخست در ۱۳۱۳ / ۱۹۳۴م نشر شد. داستان‌های «چمدان»، «قربانی»، «عروس هزار داماد»، «تاریخچه اتاق من»، «سرباز سربی»، «شیک پوش»، «رقص مرگ» را در ۲۵۴ صفحه در برمی‌گیرد. دو سال پس از نشر آن، علوی زندانی شد و تا ۱۳۲۰ / ۱۹۴۱م محکوم به زندان بود (تا پایان دوره رضاشاه). با نثری روان و ساده نگاشته شده است. علوی در این داستان‌ها فرهنگ همگانی را بازمی‌تاباند و تصویر ناکامی‌ها و سیاه‌روزی‌های آنان را نشان می‌دهد؛ سبک واقع‌گرایی‌اش به محمد علی جمالزاده و صادق هدایت نزدیک می‌شود.

بزرگ علوی پس از انتشار کتاب «گیله مرد» به‌عنوان یک نویسنده برجسته شناخته شد. این اثر شامل 9 داستان «نامه‌ها»، «گیله مرد»، «اجاره خونه»، «دزاشیب»، «یه ره‌نچکا»، «یک زن خوشبخت»، «رسوایی»، «خائن» و «پنج دقیقه پس از دوازده» است که «انتشارات نگاه» آن را در میانه‌ی دهه‌ی هفتاد منتشر کرد. این کتاب از اهمیت زیادی برخوردار است زیرا وضعیت و تفکرات طبقات مختلف جامعه آن زمان را بازگو می‌کند.

بزرگ علوی در شهریور 1320 به اتفاق یاران همفکر خود از زندان آزاد شد و به فعالیت های حزبی پرداخت. وی کتاب «ورق پاره های زندان» را در 1320 و «پنجاه و سه نفر» را در 1321 منتشر کرد. حوادث سیاسی داخلی بزرگ علوی را بار دیگر در سال 1327 به زندان فرستاد و این بار 2 سال در زندان ماند.

«چشمه‌ایش» یکی دیگر از آثار معروف و مشهور این نویسنده بزرگ است که در سال 1331 نوشته شده است. این اثر متفاوت از سایر آثار آن دوران است؛ زیرا نویسنده در میان داستانی پرکشش و جذاب عواطف و احساسات یک زن را به تصویر می‌کشد. «بزرگ علوی» در این اثر وضعیت نابسامان حکومت آن زمان را حول محور داستان یک زن روایت می‌کند و زوایای روانی و ذهنی شخصیت زن داستان را نشان می‌دهد. از شخصیت‌های دیگر این اثر شخصیت «استاد ماکان» است که نویسنده آن را با الهام از زندگی «کمال‌الملک» خلق کرده است.

«میرزا» مجموعه داستان دیگری از این نویسنده است که شامل شش داستان کوتاه با عناوین «آب»، «میرزا»، «احسن القصص»، «دربدر»، «یکه» و «تنها» و «وبا» است که در زمان مهاجرت این نویسنده نگاشته شده است. داستان‌های این اثر موضوع یکسانی ندارند و روایت در قصه و شخصیت‌های متفاوت هستند. این کتاب را «انتشارات جاویدان» نخستین بار در سال 1357 منتشر کرد. رمان‌های «روایت» و «سالاری‌ها» نیز از دیگر آثار این نویسنده هستند.

سالاری‌ها از رمان‌های او، در اسفند ۱۳۵۴ / ۱۹۷۶م در برلین چاپ شد. درباره خاندانی است که بزرگشان برای خود در دورانی سالاری می‌کرده و از آن پس خانواده و خاندانش به سالاری شهرت یافته‌اند؛ خاندانی بزرگ و ثروتمند و پرآوازه، این امر باعث شده‌است که آن‌هایی که بر هر گونه‌ای به این خاندان وابسته‌اند، نام خانوادگی خود را به سالاری دگرگون کنند.

رمان موریانه چند سال پس از براندازی دولت شاهنشاهی ایران نوشته شد و ۱۳۶۸ / ۱۹۹۰م چاپ نخست آن در تهران بود. موریانه را رمان یا داستانی بلند می‌دانند که در آن، رویدادهای سال‌های پایانی دهه ۱۳۳۰ / دهه ۱۹۵۰ تا چند روز پس از انقلاب اسلامی ایران از زبان یک مقام ساواک بیان می‌شود.

روایت آخرین رمان علوی است که نخست در ۱۳۷۷ / ۱۹۹۹م، دو سال پس از مرگش، در تهران چاپ شد. نویسنده در جمله‌های آغازین آن را نه قصه و نه رمان دانسته. «هیچ گونه حادثه غریب و عجیبی در آن وجود ندارد. حکایت نیست، روایت است. سرگذشت نیست، تاریخچه دورانی است که از روی نواری درباره رویدادهای زندگی انسانی رنج کشیده، نقل شده است.»